

14. Жукова Ю. А. Дисциплинарная ответственность работников как правовое средство обеспечения исполнения трудовых обязанностей: Автореферат дисс. ... канд. юрид. наук. Пермь, 2005. 22с.
15. Доманжо В. Ответственность за вред, причиненный путем злоупотребления правом // Ученые записки Императорского Казанского университета. Казань. 1913г. Пятая книга. Май. С.1-16
16. Бару М. И. Охрана трудовой чести по советскому законодательству. – М.: Юридическая литература, 1966. – 103с.

А. С. Сидоренко. Правовые последствия злоупотребления правом субъектами трудовых правоотношений

В данной статье исследуется юридическая категория «злоупотребление правом». Проанализирована проблема правовых последствий злоупотребления правом субъектами трудовых правоотношений – работником и работодателем.

Ключевые слова: злоупотребление правом, работник, работодатель, последствия злоупотребления правом, отказ в защите права.

A. S. Sidorenko. Legal consequences of abuse of the law subjects an employment relationship

Expands legal category of "abuse of right." The problems of the legal consequences of misuse of the right subjects of labor relations - the employer and employee.

Key words: abuse of the law, the employee, the employer, the consequences of abuse of the law, failure to protect rights.

УДК 342.565.2; 349.3

*Сільченко С.О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
докторант Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», м. Харків*

**ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ РЕГУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ВІДНОСИН**

У статті здійснено аналіз останніх рішень Конституційного Суду України, які стосуються права на соціальний захист, передбаченого Конституцією України. Зроблено висновок про зміну орієнтирів нормативно-правового регулювання в соціальній сфері внаслідок зміни правозастосовчої практики даного юрисдикційного органу.

Ключові слова: соціально-економічні права, Конституційний Суд, нормативне регулювання, соціальна політика.

Необхідною умовою існування й гармонійного розвитку кожного суспільства, справедливого задоволення інтересів усіх його членів є встановлення й підтримання у відносинах між ними певного порядку. Ключову роль у цьому процесі відіграє соціальне регулювання, важливим елементом якого є регулювання правове. Його можна визначити як здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового гарантування [1, с. 208].

Правове регулювання є основним, але не єдиним проявом дії права. Більш загальним є правовий вплив, об'єктом якого є не лише поведінка людей, але й їхня свідомість. Але саме за допомогою правового регулювання досягається впорядкування правових, політичних, економічних та інших суспільних відносин. Як влучно підмітив С. С. Алексєєв: «для права характерне не просте фіксування «належного» – в ньому закладена заданість на те, щоб це належне ствердилось в якості реального» [2, с. 348]. Це обумовлює існування певних правових інструментів, за допомогою яких досягаються відповідні результати. Серед них виділять: правові норми, правовідносини, акти реалізації і застосування права [3, с. 248], правстворчість, правосвідомість, правову культуру [1, с. 207] тощо. Увесь цей інструментарій використовується у межах певної структурованої системи, діє інтегровано і цілеспрямовано.

Здатність якнайповніше забезпечувати умови для здійснення, реалізації прав і свобод людини стає визначальною для усвідомлення соціальної цінності тієї чи іншої галузі права. Можливість забезпечити найбільш сприятливий юридичний режим існування людини, ефективного здійснення комплексу її природних, невід'ємних прав дозволяє окреслити потребу в правовому регулюванні тієї чи іншої групи суспільних відносин. Особливого значення ця теза набуває по відношенню до соціальних прав, оскільки суспільне буття людини, можливість і здатність забезпечити задоволення природних і соціальних потреб особи перетворюється в сучасних умовах чи не на найважливішу функцію держави. Не лише політична та економічна свобода, але і достойний рівень соціального захисту громадянина характеризує ту чи іншу державу як правову, демократичну і соціальну. Як вірно наголошує В. П. Плавич, сучасне розуміння права передбачає визнання людини найвищою соціальною цінністю, а забезпечення та реалізацію невід'ємних прав і свобод людини і громадянина — головною метою діяльності державної влади, яка реалізує свою компетенцію у межах Конституції – Основного Закону України [4, с. 5].

Таким чином, найважливішою метою правового регулювання в сучасному суспільстві є забезпечення захисту прав і свобод людини. Цю ж мету переслідує створена в державі судова система, особливе місце в якій посідає орган конституційного нагляду. Цю функцію в Україні виконує Конституційний Суд. Його юрисдикційна природа не викликає сумніву. Він

виходить за межі формального тлумачення і застосування фундаментальних норм, розвиваючи конституційно-правову доктрину, законодавство, пропонуючи своє розуміння тих чи інших положень Основного Закону, що зв'язує усіх суб'єктів права [5, с. 228].

Різні аспекти діяльності Конституційного Суду були предметом дослідження таких учених, як М. В. Вітрук, М. І. Козюбра, Л. В. Лазарев, В. Ф. Погорілко, А. О. Селіванов, В. Є. Скомороха, В. П. Тихий, Ю. М. Тодика, В. М. Шаповал та ін.

Мета цієї статті – проаналізувати вплив правових позицій Конституційного Суду України на розвиток права соціального забезпечення, забезпечення реалізації соціально-економічних прав людини, а також визначити юридичну силу правових позицій та можливість їх корегування чи перегляду.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про Конституційний Суд України» Конституційний Суд України приймає рішення та дає висновки у справах щодо:

1) конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

3) додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту в межах, визначених статтями 111 та 151 Конституції України;

4) офіційного тлумачення Конституції та законів України [6].

Акти офіційного тлумачення норм Конституції та окремих законів є обов'язковими для усіх державних органів, юридичних і фізичних осіб. Вони діють разом з правовою нормою, яка підпадає під роз'яснення, і внаслідок цього «набуває ... нового відтінку, іншої, вищої якості» [5, с. 232]. «Здійснюючи контроль за конституційністю законів та інших актів чи тлумачень Конституції і законів України, – пише В. М. Кампо – Суд у своїх рішеннях не тільки відповідає на питання, порушені у конституційних поданнях і зверненнях, а й на основі доктринального підходу нерідко формує певні правові позиції, що є найбільш цінними у його практиці» [7, с. 66].

Рішення Конституційного Суду можуть містити не лише правові позиції, але й створювати орієнтири для подальшої правотворчості. Їх нормотворче значення базується на тому, що вони діють безпосередньо і не вимагають підтвердження з боку будь-яких державних органів. Відповідно до ст. 152 Конституції України [8] закони, інші правові акти або їх окремі положення, визнані судом неконституційними, втрачають силу з моменту прийняття про це рішення Конституційним Судом України.

Отже, ці рішення мають високий ступінь нормативності, визначають орієнтири правотворчості, правозастосування та праворозуміння для парламенту, уряду, інших державних органів і окремих громадян.

Правові позиції, сформульовані Конституційним Судом України у своїх рішеннях, стосуються різних галузей права, зокрема і права соціального забезпечення. Вони, за влучним вираженням Т. М. Слинько і Р. Р. Реви, є «серцевиною» рішень Конституційного Суду [9, с. 5]. Ці автори визначають їх як правові уявлення (висновки) Суду внаслідок тлумачення ним Конституції України та/або положень законів, інших нормативних актів у межах його компетенції, які мають загальний характер, знімають конституційно-правову невизначеність і є правовою підставою для винесення остаточного рішення, викладеного в акті Суду [9, с. 5]. В основу правових позицій покладено наукові знання, конституційні принципи, правові доктрини й праворозуміння [10, с. 37].

Саме такі підходи протягом останніх 10-ти років у практиці Конституційного Суду України утворювали, як здавалося, непорушні правові позиції щодо забезпечення гарантій соціальних прав громадян. Вони ґрунтувалися на застосуванні ч. 3 ст. 22 Конституції України, яка визначає, що при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод людини. На основі цієї норми Конституційним Судом України неодноразово визнавалися неконституційними норми законів про державний бюджет на відповідний рік, які встановлювали обмеження розмірів соціальних виплат, визначених спеціальними законодавчими актами, а також коло їх отримувачів.

Можна виділити цілий ряд подібних рішень, наприклад: № 5-рп/2002 від 20 березня 2002 р. [11], № 7-рп/2004 від 17 березня 2004 р. [12], № 20-рп/2004 від 1 грудня 2004 р. [13], № 8-рп/2005 від 11 жовтня 2005 р. [14], № 6-рп/2007 від 9 липня 2007 р. [15], № 10-рп/2008 від 22 травня 2008 р. [16].

Так, у рішенні № 6-рп/2007 від 9 липня 2007 р. зазначено, що держава окремими законами України встановила певні соціальні пільги, компенсації і гарантії, що є складовою конституційного права на соціальний захист і юридичними засобами здійснення цього права, а тому відповідно до ч. 2 ст. 6, ч. 2 ст. 19, ч. 1 ст. 68 Конституції України вони є загальнообов'язковими, однаковою мірою мають додержуватися органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами. Невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб ставить громадян у нерівні умови, підриває принцип довіри особи до держави, що закономірно призводить до порушення принципів соціальної, правової держави.

Метою і особливістю закону про Державний бюджет України є забезпечення належних умов для реалізації положень інших законів України, які передбачають фінансові зобов'язання держави перед громадянами, спрямовані на їх соціальний захист, у тому числі й надання пільг, компенсацій і гарантій. Отже, при прийнятті закону про Державний бюджет України мають бути дотримані принципи соціальної, правової держави, верховенства права, забезпечена соціальна стабільність, а також збережені пільги, компенсації і гарантії, заробітна плата та пенсії для забезпечення права кожного на достатній життєвий рівень

Розвиваючи ці ідеї, Конституційний Суд у мотивувальній частині рішення № 26-рп/2008 від 27 листопада 2008 р. [17], аналізуючи термін «збалансованість бюджету», використовуваний в ч. 2 ст. 95 Конституції України, зазначив, що держава не може довільно відмовлятися від взятих на себе фінансових зобов'язань, передбачених законами, іншими нормативно-правовими актами, а повинна діяти ефективно і відповідально в межах чинного бюджетного законодавства.

Зі змісту ч. 2 ст. 95 Конституції України, якою передбачено, що виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків, впливає, що вони не можуть визначатися іншими нормативно-правовими актами. Самі ж загальносуспільні потреби, до яких належить і забезпечення права на соціальний захист громадян України, проголошене в ст. 46 Конституції України, передбачаються у державних програмах, законах, інших нормативно-правових актах. Визначення відповідних бюджетних видатків у законі про Державний бюджет України не може призводити до обмеження суспільних потреб, порушення прав людини і громадянина, встановлених Конституцією України, зокрема щодо забезпечення рівня життя для осіб, які отримують пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, не нижчого від прожиткового мінімуму, визначеного законом.

Конституція України, проголосивши право на соціальний захист, а також визначивши перелік основних соціальних ризиків, наділяє саме законодавчий орган компетенцією визначати умови і види соціальних виплат та натуральних надань чи послуг. Ми вважаємо абсолютно справедливою думку М. Ю Федорової, яка наголошує, що надання законодавцю настільки широких повноважень у цій сфері «не передбачає його права здійснювати чи змінювати правове регулювання умов соціального забезпечення без урахування конституційних принципів справедливості, рівності, а також інших конституційних гарантій прав і свобод громадян» [18, с. 442–443].

У 2011 році Конституційний Суд України дійшов принципово інших висновків у питаннях соціального захисту, а його правові позиції кардинально змінилися. Так, 26 грудня 2011 р. він ухвалив рішення № 20-рп/2011 у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» [19]. У цьому рішенні Суд не визнав неконституційними низку положень цього закону і погодився з тим, що Кабінет Міністрів України може встановлювати порядок і розміри виплати пенсій і соціальних виплат окремим категоріям громадян, виходячи з фінансових ресурсів бюджету Пенсійного Фонду України.

У рішенні наголошується, що зміна механізму нарахування деяких видів соціальних виплат та допомог є конституційно припустимою до тих меж, за якими ставиться під сумнів сама сутність змісту права на соціальний захист. Тому Суд керувався принципом пропорційності між соціальним захистом та фінансовими можливостями держави.

На думку Конституційного Суду України, передбачені законами соціально-економічні права не є абсолютними. Механізм їх реалізації може бути змінений державою, зокрема, через неможливість їх фінансового забезпечення шляхом пропорційного перерозподілу коштів з метою збереження балансу інтересів усього суспільства. Такі заходи можуть бути обумовлені необхідністю запобігання чи усунення реальних загроз економічній безпеці України, що згідно з ч. 1 ст. 17 Конституції України є найважливішою функцією держави.

Тож виходить, що за відсутності чи недостатності у держави коштів на виплату пенсій обсяг соціального захисту громадян можна і потрібно зменшувати.

Більше того, Конституційний Суд у рішенні № 3-рп/2012 від 25 січня 2012 р. [20] пішов далі і не лише підтвердив правові позиції рішення № 20-рп/2011, а й спробував по-новому інтерпретувати принцип законності.

До недавнього часу суди, розглядаючи так звані «соціальні» справи, виходили з пріоритету норм закону над нормами підзаконного акта за наявності спільного предмета правового регулювання. Тому підзаконні акти Кабінету Міністрів України, Пенсійного фонду України, інших державних органів, що суперечили нормам законів України, просто не застосовувалися. Тепер же принцип законності в трактуванні Суду передбачає застосування судами не тільки законів України, а і будь-яких підзаконних нормативно-правових актів, виданих у межах компетенції відповідного державного органу, в якому бюджетні інтереси держави поставлені вище соціальних інтересів окремої людини.

Отже, ревізійні підхід до соціально-економічних прав громадян у діяльності Конституційного Суду України набув реальних обрисів. Відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» його рішення є остаточними і не можуть бути переглянуті. Очевидно, що у Кабінету Міністрів України, інших державних органів тепер «розв'язані руки», що зробить соціальну політику держави більш жорсткою.

Проте, незважаючи на винятковий статус рішень Конституційного Суду, все ж існує можливість забезпечити можливість суворого дотримання державою соціально-економічних прав громадянина. Вона пов'язана з можливістю застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також юрисдикцією Європейського суду з прав людини з усіх питань, що стосуються тлумачення й застосування зазначеної Конвенції.

Зокрема, Європейський суд ухвалив рішення № 34932 від 06.01.2011 р. у справі «Паксас (Paksas) проти Литви» [21], де заявник – колишній президент держави оскаржив порушення, породжені рішенням Конституційного Суду, який певним чином розтлумачив національну Конституцію.

Висновки Конституційного Суду стали перешкодою в реалізації заявником його «конвенційних» прав. Наслідком розгляду справи у Європейському суді з прав людини стало визнання наявності порушень права на вільні вибори, що захищається ст. 3 Першого протоколу до Конвенції, з боку Литви.

Тож результати діяльності вищого органу конституційної юрисдикції держави – члена Ради Європи можуть стати предметом аналізу та перевірки Європейським судом з прав людини. Тому законодавець має врахувати можливість перегляду Конституційним Судом України власних рішень, які суперечать правовим позиціям Європейського Суду з прав людини, що було констатовано безпосередньо у такому рішенні.

Що ж стосується подальшого розвитку правового регулювання щодо реалізації соціально-економічних прав громадян, то можна спрогнозувати, що при ухваленні Урядом чи іншими державними органами відповідних рішень щодо розмірів соціальних виплат, кола їх одержувачів, підстав надання або позбавлення відповідних виплат, де уваги будуть прийматися можливості щодо їх фінансування. При цьому навряд чи потрібно буде ухвалювати зміни до законів України, які визначають більш високі стандарти виплат, адже надалі Конституційний Суд України керуватиметься новими правовими позиціями з цього приводу.

Література:

1. Загальна теорія держави і права : підручн. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2010. – 584 с.
2. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев – М. : «Статут», 1999. – 712 с.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. – 2-ге вид. – К. : Алерта ; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
4. Плавич В. П. Право на сучасному етапі розвитку юридичної науки / В. П. Плавич // Вісник Одеського національного університету. – 2009. – т. 11. – вип. 9. – С. 5–17.
5. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України : монографія / О. М. Ярошенко. – Харків : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – 456 с.
6. Про Конституційний Суд України : Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 49. – ст. 272.
7. Кампо В. Деякі теоретичні проблеми конституційного контролю за додержанням парламентом процедури внесення змін до Конституції України / В. Кампо, В. Овчаренко // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. – № 3. – С. 64–77.
8. Конституція України: затв. Законом України від 28.06.1996 р. № 254/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
9. Слінько Т. М. Правові позиції Конституційного Суду України з питань діяльності судів загальної юрисдикції / Т. М. Слінько, Р. Р. Рева // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / відп. ред.. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. ун-т «ЮАУ ім. Я. Мудрого», 2011. – Вип. 117. – С. 3–13.
10. Тацій В. Питання меж тлумачення Конституційним Судом Конституції та законів України / В. Тацій, Ю. Тодика // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2001. – № 4. – С. 31–40.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 55 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 58, 60 Закону України «Про Державний бюджет України на 2001 рік» та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пунктів 2, 3, 4, 5, 8, 9 частини першої статті 58 Закону України «Про Державний бюджет України на 2001 рік» і підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про деякі заходи щодо економії бюджетних коштів» (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій) від 20.03.2002 р. № 5-рп/2002 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 13. – ст. 669.
12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин третьої, четвертої статті 59 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів) від 17.03.2004 р. № 7-рп/2004 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 12. – ст. 763.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 44, 47, 78, 80 Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік» та конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 78 Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік» (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій) від 01.12.2004 р. № 20-рп/2004 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 50. – ст. 3289.
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого пункту 13 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та офіційного тлумачення положення частини третьої статті 11 Закону України «Про статус суддів» (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) від 11.10.2005 р. № 8-рп/2005 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 42. – ст. 2662.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 29, 36, частини другої статті 56, частини другої статті 62, частини першої статті 66, пунктів 7, 9, 12, 13, 14, 23, 29, 30, 39, 41, 43, 44, 45, 46 статті 71, статей 98, 101, 103, 111 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» (справа про соціальні гарантії громадян) від 09.07.2007 р. № 6-рп/2005 // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 52. – ст. 2132.

16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 65 розділу I, пунктів 61, 62, 63, 66 розділу II, пункту 3 розділу III Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» і 101 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 67 розділу I, пунктів 1-4, 6-22, 24-100 розділу II Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (справа щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України) від 22.05.2008 р. № 10-рп/2008 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 38. – ст. 1272.
17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Кабінету Міністрів України про офіційне тлумачення положення частини другої статті 95 Конституції України та словосполучення «збалансованість бюджету», використаного в частині третій цієї статті (справа про збалансованість бюджету) від 27.11.2008 р. № 26-рп/2008 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 93. – ст. 3088.
18. Фёдорова М. Ю. Защита социальных прав граждан органами конституционной юстиции постсоветских государств на примере Российской Федерации и Украины / М. Ю. Фёдорова // Теоретичні та практичні проблеми реалізації прав людини у сфері граці і соціального забезпечення : Тези доп. та наук. повідом. учасників II Міжнародної наук.-практ. конф., м. Харків, 8 – 9 жовтня 2010 р. / За ред. Жернакова В. В. – Х. : Кроссроуд, 2010. – С. 441–448.
19. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» від 26.12.2011 р. № 20-рп/2011 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 3. – ст. 100.
20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 11. – ст. 422.
21. Рішення Європейського суду з прав людини № 34932 від 06.01.2011 р. у справі «Паксас (Paksas) проти Литви» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=879540&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>.

Сильченко С.А. Правовые позиции Конституционного Суда Украины по вопросам регулирования социально-обеспечительных отношений. – Статья.

В статье проведен анализ последних решений Конституционного Суда Украины, касающихся права на социальную защиту, предусмотренного Конституцией Украины. Сделан вывод об изменении ориентиров нормативно-правового регулирования в социальной сфере вследствие изменения правоприменительной практики данного юрисдикционного органа.

Ключевые слова: социально-экономические права, Конституционный Суд, нормативное регулирование, социальная политика.

Silchenko S.O. Practice of the Constitutional Court of Ukraine on Regulation of Social-Security Relationships. – Article.

The article covers recent decisions of the Constitutional Court of Ukraine on the right to social security as envisaged in the Constitution of Ukraine. As a result of research the author comes to a conclusion that changes in the practice of that jurisdictional authority entail changes in the guidelines of legal regulation in the social sphere.

Key words: social and economic rights, the Constitutional Court, legal regulation, social policy.

УДК 351.713(477):331.108.37

Соцький А.М.,

*заступник директора Чернівецького юридичного коледжу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УПРАВЛІННЯ ПРАЦІВНИКАМИ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА

У статті виявлено та вирішено окремі питання визначення місця і ролі господарської влади роботодавця та дисципліни праці у системі управління працівниками сучасного підприємства, можливості їх урегулювання нормами трудового права.

Ключові слова. Господарська влада, дисципліна праці, управління працівниками, порядок взаємовідносин.

Важлива проблема, яка нині постає на порядку денному – це місце норм трудового права в системі управління працівниками на підприємствах, в установах та організаціях. О.В. Железов звертає увагу на нову категорію, яка є не тільки новою дослідницькою темою для економічної науки, але й для практики реальної економіки. Йдеться про системну експлуатацію праці. Говорячи про неї в її суспільному вираженні на виробництві у країнах із ринковою економікою, не уникнути наступного питання: хто є